

## **PHẦN I. ĐẶT VẤN ĐỀ**

Như chúng ta đã biết, tự phục vụ bản thân là một trong những kỹ năng được rèn ngay từ khi còn nhỏ. Ông cha ta đã từng nói “Dạy con từ thủa còn thơ” là vậy. Trong những năm thứ 3, thứ 4, nếu có sự hướng dẫn của người lớn, trẻ đã có thể nắm được một số kỹ năng tự phục vụ đơn giản như: tự xúc cơm, tự rửa tay, rửa mặt và biết giữ gìn quần áo gọn gàng sạch sẽ, biết cất đồ chơi vào đúng nơi quy định.... Chính vì vậy, người lớn cần phải uốn nắn kỹ năng và thói quen của trẻ ngay từ nhỏ, tránh để những lệch lạc ấy trở thành thói quen khó sửa, khó uốn. Cổ nhân đã dạy: “Tre non dễ uốn, tre già khó uốn”, “Bé chẳng vin, cả gãy cành”. Phải chăng những câu nói đó của người đời để khẳng định ý nghĩa to lớn của việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ ngay từ thủa còn thơ. Kỹ năng tự phục vụ bản thân rất quan trọng, giúp trẻ hoàn thiện mình một cách tốt nhất. Nó còn là cơ hội vàng giúp trẻ trưởng thành và khôn lớn trong cuộc sống.

Tính tự phục vụ được hình thành rất sớm và là một trong những biểu hiện tâm lý có ảnh hưởng trực tiếp đến quá trình hình thành các phẩm chất nhân cách của trẻ. Một số dấu hiệu đáng tin cậy của sự bắt đầu hình thành tính tự phục vụ, đó là nhu cầu tự khẳng định mình xuất hiện, trẻ muốn tự làm một số công việc trong sinh hoạt hàng ngày của trẻ qua đó giúp trẻ có kỹ năng chăm sóc cho bản thân mình như: tắm rửa, cởi quần áo, thu dọn giường ngủ, đi giày dép, tự xúc cơm, tự uống nước... và trong lời nói của trẻ như con tự ăn, con tự chơi, con tự làm .... Mặc dù tính tự phục vụ của trẻ ở lứa tuổi này còn mờ nhạt, chưa đầy đủ, rõ ràng nhưng nó là cơ sở, là nền tảng rất quan trọng đối với sự phát triển của trẻ. Do hành động được lặp đi lặp lại hàng ngày, các kỹ năng tự phục vụ được trẻ lĩnh hội vững chắc, tạo điều kiện thuận lợi cho trẻ nắm kinh nghiệm thực tế và độc lập hành động. Đồng thời trẻ ý thức được mọi người đều có trách nhiệm lao động liên quan đến những nhu cầu sống hàng ngày của mình giúp trẻ hình thành tác phong nhanh nhẹn và ý thức tự giác, biết giữ gìn vệ sinh sạch sẽ. Trẻ ý thức được sự cần thiết của việc tự phục vụ bản thân, trẻ biết cách tự chăm sóc bản thân, tăng cường tính độc lập. Trẻ tự tin vào bản thân khi thành công trong công việc tự phục vụ bản thân. Mặt khác, trẻ hiểu được sự chăm sóc của cha mẹ nhiều hơn. Qua đó, hướng tới sự phát triển toàn diện nhân cách trẻ.

Theo góc độ tâm lý học, tính tự phục vụ vừa được coi là tính cách, vừa là phẩm chất, ý chí của hoạt động cá nhân. Kỹ năng tự phục vụ được hình thành trong quá trình hoạt động và thể hiện mối quan hệ cá nhân với các sự vật hiện tượng, với người khác và với bản thân. Nó đặc trưng cho thái độ tự giác, tự tin, thể hiện khả năng tự đặt mục đích, nhiệm vụ, kế hoạch hành động, tự điều khiển

bản thân với sự nỗ lực cao về trí tuệ, thể lực trong quá trình hoạt động nhằm thoả mãn nhu cầu bản thân và xã hội.

Thực tế, do đặc điểm tâm sinh lý của trẻ 3 tuổi và khả năng tiếp thu, lĩnh hội việc lặp đi lặp lại thói quen nề nếp tạo thành kỹ năng lao động tự phục vụ còn khó khăn. Không những thế, việc giáo dục rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ đã được giáo viên trong trường thực hiện nhưng chưa đi sâu, đi sát nên kết quả chưa cao, trẻ thường ỷ lại, không muốn lao động và chưa có tính tự giác trong lao động. Hiện nay cho thấy đối với các gia đình, chủ yếu là các cha mẹ còn nhiều sai lầm về giáo dục nói chung và giáo dục tính tự phục vụ nói riêng. Thứ nhất là nuông chiều con quá mức khiến trẻ chỉ biết hưởng thụ, sau này trở thành người có tính ích kỉ, vụng về, thiếu tự tin trong cuộc sống. Thứ hai là không tin vào khả năng của trẻ, trẻ muốn làm nhưng thấy trẻ vụng về, lóng ngóng chậm chạp thì tỏ ra khó chịu, nên người lớn thường sốt ruột và làm thay trẻ, dẫn đến trẻ có thái độ bướng bỉnh, dần dần tạo ra sự ỉ lại, lười biếng và mất tự tin ở trẻ.

Nhận thức được tầm quan trọng, lợi ích của việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ, là giáo viên được phân công dạy trẻ mẫu giáo 3-4 tuổi tôi luôn suy nghĩ và băn khoăn làm thế nào để trẻ hứng thú làm những công việc tự phục vụ một cách tự nhiên không gò ép, tạo niềm hứng khởi say mê, hồn nhiên cho trẻ.

Xuất phát từ những lý do trên đã giúp tôi mạnh dạn áp dụng và thực hiện đề tài : ***“Kinh nghiệm trong việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ mẫu giáo 3-4 tuổi ở trường mầm non”***.

**\* Mục đích nghiên cứu:**

- Tìm ra kinh nghiệm trong việc giúp trẻ 3- 4 tuổi rèn kỹ năng tự phục vụ ở trường mầm non.

**\* Đối tượng nghiên cứu:**

- Tập trung nghiên cứu một số biện pháp giúp trẻ mẫu giáo 3 – 4 tuổi có kỹ năng tự phục vụ ở lớp mẫu giáo bé C2, trường mầm non xã Yên Mỹ, năm học 2020 – 2021.

**\* Đối tượng khảo sát, thực nghiệm:**

- Trẻ mẫu giáo bé 3 – 4 tuổi lớp C2.

**\* Phương pháp nghiên cứu:**

- Phương pháp nghiên cứu lí luận: đọc nghiên cứu tổng hợp các tài liệu có liên quan đến đề tài nghiên cứu.

- Phương pháp nghiên cứu thực tiễn.

- + Phương pháp quan sát sự phạm.

- + Phương pháp dùng lời.

- + Phương pháp dùng trò chơi.

**\* Phạm vi và kế hoạch nghiên cứu:**

- Trẻ mẫu giáo bé 3 – 4 tuổi ở trường mầm non năm học 2020 - 2021.

- Thời gian 8 tháng (Bắt đầu từ tháng 9/2020 đến tháng 4/2021)

## **PHẦN II. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ**

### **I. Cơ sở lý luận**

Đặc điểm tâm sinh lý của trẻ mẫu giáo hay bắt chước và bắt chước rất nhanh, trẻ rất thích được thể hiện, thích cảm thấy mình là người lớn. Những công việc tự phục vụ bản thân như: rửa mặt, đánh răng.. Bất cứ sự chăm sóc nào từ phía người lớn cũng phải tạo cơ hội để rèn luyện cho trẻ những kỹ năng này. Đặc biệt những người làm công tác giáo dục mẫu giáo đều được nhấn mạnh việc rèn cho trẻ những kỹ năng tự phục vụ. Cô giáo nên hướng dẫn trẻ để hình thành các thao tác, nề nếp thói quen tốt trẻ làm có kỹ năng. Qua lao động giúp trẻ thân thiện với nhau hơn và hoạt động một cách tích cực hơn.

Rèn kỹ năng tự phục vụ được ví như một phương tiện giáo dục toàn diện cho trẻ về các mặt: thể chất, ngôn ngữ, nhận thức, tình cảm, thẩm mỹ rèn cho trẻ một số kỹ năng sống phù hợp với lứa tuổi, nhằm củng cố các kỹ năng lao động tự phục vụ góp phần quan trọng hình thành một số phẩm chất nhân cách ở trẻ sau này.

Ở lứa tuổi mẫu giáo bé bắt đầu hình thành và phát triển ý thức cái tôi của mình trẻ tích cực tìm hiểu các sự vật, hiện tượng trong môi trường xung quanh, trẻ rất muốn tự làm mọi việc để khẳng định mình. Ý thức này chi phối phần lớn các hoạt động hàng ngày của trẻ. Vì vậy, chúng ta cần tôn trọng và thoả mãn nhu cầu tự phục vụ của trẻ dù cho những công việc đó rất nhỏ như tự xúc cơm ăn, tự đi dép, tự đội mũ...Ngoài ra, người lớn cần có những hiểu biết cơ bản về đặc điểm phát triển tâm sinh lý của trẻ để có những đối xử đúng mực với hành vi và việc làm của trẻ khi trẻ có mong muốn được làm việc và có lúc tỏ ra bướng bỉnh. Chính vì thế người lớn không nên kìm hãm ý muốn tự lập của trẻ khi trẻ thực hiện công việc có thể sẽ mất nhiều thời gian, không theo mong muốn của người lớn, khi bừa bãi thậm chí còn hỏng việc. Người lớn cần hiểu, thông cảm, có cách đối xử đúng mực và tạo điều kiện để trẻ được tự làm, tự trải nghiệm công việc, không nên sốt ruột hoặc làm thay trẻ.

Ở trẻ mẫu giáo bé, đa số trẻ còn chưa có kỹ năng tự phục vụ như đánh răng, rửa mặt, rửa tay,... chưa biết sử dụng một số dụng cụ trong sinh hoạt như: khăn mặt, ca cốc, giày dép, bàn chải đánh răng...Tuy nhiên người lớn cần phải nhắc nhở trẻ những kỹ năng này. Qua đó hình thành ở trẻ thói quen và ý thức luôn giữ gìn vệ sinh cá nhân sạch sẽ. Rèn kỹ năng tự phục vụ là công việc hết sức quan trọng, đòi hỏi giáo viên phải kiên trì, thường xuyên, giáo dục, chăm sóc trẻ ở mọi lúc mọi nơi, phải kết hợp nhiều biện pháp, nhiều hình thức lồng ghép vào trong các giờ học, giờ chơi, lúc ăn, lúc ngủ...

Rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ ngay từ lứa tuổi mầm non sẽ giúp trẻ tự vệ sinh cá nhân khi được nhắc nhở, trẻ sống có trách nhiệm hơn với chính mình. Vì

vậy để hình thành tính tự phục vụ cho trẻ 3-4 tuổi các nhà giáo dục cùng với các bậc cha mẹ cần có những biện pháp giáo dục phù hợp nhằm giúp trẻ phát huy được khả năng tự lập, làm cơ sở cho sự hình thành nhân cách của trẻ sau này.

## **II. Cơ sở thực tiễn**

### **1. Đặc điểm tình hình**

Trường mầm non xã Yên Mỹ được thành lập vào tháng 7 năm 2008 theo Quyết định số 1585/QĐ-UBND ngày 09/7/2008. Trường được xây dựng, đưa vào sử dụng năm học 2008-2009, được công nhận là trường mầm non đạt chuẩn quốc gia mức độ I năm 2009, được công nhận chuẩn lại vào năm 2015 và đạt kiểm định chất lượng giáo dục cấp độ III. Trường đóng trên địa bàn xã Yên Mỹ, huyện Thanh Trì, là xã ven sông Hồng phía đông bắc huyện Thanh Trì. Trường có một điểm trường khang trang sạch sẽ, nhiều cây xanh bóng mát, nằm trong địa bàn khu dân cư thuận tiện cho phụ huynh đưa con đến trường. Nhà trường luôn nhận được sự lãnh đạo, chỉ đạo, quan tâm ủng hộ tạo điều kiện về vật chất, tinh thần của các cấp lãnh đạo Sở GDĐT, Huyện uỷ, HĐND, UBND huyện, Phòng GDĐT huyện Thanh Trì, UBND xã Yên Mỹ, các ban ngành đoàn thể của địa phương và sự phối kết hợp chặt chẽ của cha mẹ học sinh.

Trong những năm qua, trường đã từng bước khẳng định được uy tín và đã được Thủ tướng Chính phủ tặng Bằng khen; Bằng khen của Bộ GDĐT; Bằng khen của UBND thành phố Hà Nội; tập thể lao động xuất sắc; 05 năm liên đạt: Đơn vị văn hóa; Chi bộ hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được Thành ủy Hà Nội tặng Bằng khen, Huyện ủy Thanh Trì tặng giấy khen; Công đoàn vững mạnh xuất sắc; Chi đoàn vững mạnh xuất sắc.

Năm học 2020 - 2021 nhà trường phân công tôi và hai cô giáo phụ trách lớp mẫu giáo bé 3-4 tuổi, đều là những giáo viên có trình độ chuyên môn đạt chuẩn.

Bản thân đã tốt nghiệp đại học sư phạm mầm non và đã có nhiều năm kinh nghiệm công tác, đã tham gia thi giáo viên dạy giỏi cấp Huyện đạt kết quả cao.

Lớp được ba cô luân trang trí phù hợp với lứa tuổi mẫu giáo bé, môi trường đẹp, gần gũi, hấp dẫn trẻ với sĩ số là 30 cháu trong đó có 16 cháu nam và 14 cháu nữ.

Với đặc điểm tình hình như vậy, khi được nhà trường phân công tôi rất băn khoăn lo lắng bởi một số thuận lợi và khó khăn sau:

### **2. Thuận lợi**

- Được sự quan tâm của các cấp lãnh đạo, nhà trường đã đầu tư cơ sở vật chất trường lớp đầy đủ, hiện đại. Môi trường lớp học sạch đẹp, khang trang, thoáng mát, đồ dùng đồ chơi hiện đại tạo điều kiện thuận lợi cho giáo viên tổ chức các hoạt động trong ngày của trẻ với đầy đủ đồ dùng đồ chơi phù hợp với trẻ.

- 100% giáo viên đã được tham gia lớp tập huấn về ứng dụng phương pháp Montessori trong giảng dạy. 10/10 lớp đã cập nhật và ứng dụng phần mềm soạn giảng vào giảng dạy và đánh giá trẻ hàng ngày, hàng tháng.

- Ba giáo viên phụ trách có trình độ đạt trên chuẩn, có chuyên môn vững vàng, nắm vững đặc điểm tâm sinh lý của trẻ. Cả ba cô đều yêu nghề mến trẻ, nhiệt tình trong công việc, thường xuyên vệ sinh lớp học sạch sẽ, bổ sung và bố trí sắp xếp đồ dùng đồ chơi trong lớp gọn gàng, ngăn nắp, khoa học, dễ lấy, dễ cất. Giáo viên luôn gương mẫu cho trẻ làm theo. Giáo viên trong lớp kết hợp chặt chẽ việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ.

- 100% học sinh ở lớp được đầu tư đầy đủ đồ dùng học tập, đồ dùng cá nhân cho mỗi trẻ. Trẻ ngoan, có nề nếp, đi học đều, đúng giờ.

- Phụ huynh luôn quan tâm, giúp đỡ và ủng hộ nhiệt tình mọi hoạt động của cô và trẻ ở lớp.

### 3. Khó khăn

- Lớp học chỉ có một phòng chung cho tất cả các hoạt động.
- Đồ dùng ứng dụng phương pháp Montessori còn ít.
- Một số phụ huynh không có thời gian chăm sóc trẻ vào buổi sáng, nhiều trẻ đến lớp với quần áo, đầu tóc không gọn gàng, sạch sẽ.

- Một số phụ huynh ít đưa đón con đi học thường nhờ ông, bà, anh chị hàng xóm đưa đón. Vì thế giáo viên ít có cơ hội trao đổi trực tiếp về tình hình của trẻ ở lớp để cùng phối hợp kịp thời.

- Nhận thức của phụ huynh về việc học chưa đồng đều, về trẻ còn hạn chế. Nhiều phụ huynh còn nuông chiều con quá mức, luôn làm mọi công việc hộ con từ bé, không muốn con phải lao động dẫn đến trẻ không có tính tự giác, không có kỹ năng, không có ý thức tự phục vụ.

- Mặt khác nhiều phụ huynh không muốn cho con em mình phải lao động sợ con mệt, sợ con bị bẩn quần áo nên phụ huynh thường làm hết việc để phục vụ cho trẻ. Vì thế nhiều trẻ không biết làm việc gì để phục vụ cho bản thân. Thiếu kỹ năng tự phục vụ sẽ dẫn đến lười biếng, thụ động và khó khăn khi tham gia vào các hoạt động của tập thể. Dẫn đến tự kỷ hay dỗi hờn làm nũng hay ỷ lại không có kỹ năng, ý thức tự phục vụ một số trẻ sống trong môi trường không lành mạnh từ gia đình. Do đó việc đưa trẻ vào nề nếp rất khó khăn.

- Thực tế khảo sát trên trẻ 3-4 tuổi tại lớp mẫu giáo bé C2 trường mầm non Yên Mỹ vào đầu năm học 2020 - 2021, kết quả như sau:

| Nội dung                                                                                                                       | Đầu năm |       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|-------|
|                                                                                                                                | Số trẻ  | Tỷ lệ |
| - Trẻ biết tự vệ sinh cá nhân khi được nhắc nhở như: rửa tay, rửa mặt, vệ sinh răng miệng, đi giày dép.                        | 15/30   | 50%   |
| - Trẻ biết tự chăm sóc bản thân: tự mặc, cởi quần áo, mặc quần áo phù hợp với thời tiết, gấp quần áo, gấp chăn gối khi ngủ dậy | 10/30   | 33%   |
| - Trẻ biết cất đồ dùng cá nhân gọn gàng, cất đồ chơi đúng nơi quy định                                                         | 10/30   | 33%   |
| - Trẻ biết chuẩn bị cho giờ học như: lấy và chia đồ dùng học. Kê bàn ghế chuẩn bị cho giờ ăn, chia thìa, cất ghế.              | 10/30   | 33%   |
| - Trẻ biết đan tết, cài, cởi cúc.                                                                                              | 15/30   | 50%   |

Việc bồi dưỡng kinh nghiệm sống, rèn luyện thói quen tốt giúp trẻ hình thành kỹ năng cần thiết trong cuộc sống, biết hợp tác cùng bạn, xây dựng tính độc lập, kích thích óc tò mò, khả năng sáng tạo, biết yêu thương chia sẻ, biết lắng nghe người khác nói. Để bồi dưỡng, hình thành thói quen tốt cho trẻ ngay từ lứa tuổi mầm non, tôi đã nghiên cứu và đã sử dụng một số biện pháp sau:

### **III. Các biện pháp chính**

#### **1. Biện pháp 1: Xây dựng kế hoạch rèn kỹ năng tự phục vụ phù hợp cho trẻ**

##### **1.1. Lựa chọn những kỹ năng tự phục vụ phù hợp dạy trẻ 3-4 tuổi**

Lựa chọn những kỹ năng tự phục vụ phù hợp với trẻ ở lứa tuổi này rất quan trọng. Nếu cô giáo lựa chọn những nội dung đúng phù hợp để rèn cho trẻ thì sẽ mang lại hiệu quả cao và giúp cho trẻ có những kỹ năng tự phục vụ phù hợp với lứa tuổi. Nếu nội dung không phù hợp với lứa tuổi của trẻ như yêu cầu cao quá thì sẽ dẫn đến trẻ làm việc quá sức ảnh hưởng đến sự phát triển thể lực ở trẻ. Chính vì vậy tôi đã nghiên cứu rất kỹ khi lựa chọn những kỹ năng tự phục vụ phù hợp với lứa tuổi của trẻ.

Tôi đã căn cứ vào: chương trình giáo dục trẻ mầm non, sách giáo dục thường xuyên đặc biệt là chương trình hướng dẫn thực hiện chăm sóc giáo dục trẻ 3-4 tuổi. Đối với tâm sinh lý trẻ 3 tuổi thì có rất nhiều kỹ năng mà trẻ cần phải biết trước khi bước sang 4 tuổi. Thực tế nhiều nhà nghiên cứu cho thấy, kỹ năng tự phục vụ là một trong những kỹ năng rất quan trọng nó đòi hỏi người lớn cần phải tạo cơ hội cho trẻ để trẻ rèn luyện những kỹ năng này. Trẻ có thể tự làm được những việc tự phục vụ bản thân phù hợp với khả năng của trẻ. Do đó tôi đã lựa chọn những nội dung sau:

- Trẻ biết tự vệ sinh cá nhân của trẻ khi được nhắc nhở như: rửa tay, rửa mặt, vệ sinh răng miệng, đi giày dép.
- Trẻ biết tự chăm sóc bản thân: tự mặc, cởi quần áo, mặc quần áo phù hợp với thời tiết, gấp quần áo, gấp chăn gối khi ngủ dậy
- Trẻ biết cất đồ dùng cá nhân gọn gàng, cất đồ chơi đúng nơi quy định
- Trẻ biết chuẩn bị cho giờ học như: lấy và chia đồ dùng học. Kê bàn ghế chuẩn bị cho giờ ăn, chia thìa, cất ghế.
- Trẻ biết đan tết, cài, cởi cúc.

## ***1.2. Xây dựng kế hoạch rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ tại lớp***

Việc xây dựng kế hoạch giúp tôi định hướng đúng, chính xác những nội dung rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ trong cả năm học, giúp tôi chủ động trong từng thời gian cụ thể, tránh việc làm tự phát theo hứng, gặp đâu làm đấy dẫn đến tình trạng trùng lặp, bỏ sót. Xây dựng kế hoạch còn giúp tôi kết hợp lựa chọn các nội dung, phương pháp và hình thức rèn luyện cho trẻ một cách hợp lý khoa học và có hiệu quả. Khi xây dựng kế hoạch tôi dựa vào kế hoạch chung của trường, dựa vào đặc điểm tình hình thực tế của trẻ trong lớp và xây dựng có hệ thống đảm bảo nguyên tắc từ dễ đến khó, phù hợp với khả năng nhận thức của trẻ.

### ***(Phụ lục 1: Kế hoạch rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ tại lớp)***

**\* Kết quả:** Sau khi xây dựng kế hoạch rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ ở lứa tuổi này tôi sẽ tiến hành khảo sát xem trẻ đã làm được những việc gì và đạt ở mức độ nào. Từ đó tôi sẽ đưa ra một số biện pháp để rèn trẻ một số kỹ năng tự phục vụ cho trẻ. Tôi nhận thấy cần chọn ra những việc dễ nhất để trẻ thực hiện từ dễ đến khó. Việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ cần có kế hoạch rèn từ từ, không nóng vội. Bên cạnh đó cần tỏ ra tôn trọng trẻ và động viên khuyến khích những gì trẻ làm được.

## ***2. Biện pháp 2: Tạo môi trường rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ***

Tính tự phục vụ của trẻ được trẻ trải nghiệm trong các hoạt động, trong sinh hoạt hàng ngày ở gia đình và ở trường học. Đối với trẻ 3 tuổi đã bắt đầu có khả năng làm một số việc đơn giản, trẻ có ý thức được điều đó và luôn chính tỏ, thử thách năng lực của mình trong sinh hoạt hàng ngày. Vì vậy, người lớn cần tạo ra các tình huống để thu hút trẻ làm việc nhiều hơn như: dọn đồ chơi, nhặt rau cùng mẹ, tự xúc cơm... dần dần sẽ hình thành cho trẻ tính tự giác, tính tự quyết định khả năng, tự xoay sở của mình. Ở nhà cũng như ở trường, cần tạo cho trẻ một môi trường để trẻ thực hiện công việc một cách dễ dàng. Sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường là hai môi trường quan trọng nhất giúp trẻ hình thành kỹ năng tự phục vụ.

### 2.1. Đối với gia đình:

- Trong gia đình cha mẹ cần dành thời gian cho trẻ. Đây là một điều kiện, một yếu tố cơ bản tạo khả năng cho cha mẹ có điều kiện để rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ. Tuy nhiên quỹ thời gian ở đây đòi hỏi sự kết hợp hài hoà về mặt số lượng và biết cách sử dụng thời gian đó với trẻ.

- Về số lượng thời gian: Thời gian sẽ tạo điều kiện cho cha mẹ không chỉ để chăm sóc và nuôi dưỡng mà còn dành thời gian rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ. Cha mẹ có thời gian nhiều hơn khi tham gia vào các hoạt động chung với trẻ.

*Ví dụ 1:* Khi trẻ rửa tay mẹ cùng quan sát xem con của mình rửa tay như thế nào, rửa tay đúng cách chưa, đã sạch chưa. Nếu trẻ rửa tay chưa đúng cách thì cha mẹ phải sửa sai ngay cho trẻ và kèm theo lời giải thích cho trẻ hiểu để lần sau sẽ làm đúng hơn.

- Cha mẹ là tấm gương. Tấm gương của cha mẹ một phương pháp “mưa dầm thấm lâu”. Có một ý nghĩa đặc biệt trong việc rèn kỹ năng tự phục vụ của trẻ. Trong giai đoạn này trẻ cảm nhận cuộc sống hàng ngày của cha mẹ với tất cả “Sự hiện diện nhân cách” thông qua việc tái hiện lại ở trẻ những điều đã “trông thấy, nghe thấy” một cách dập khuôn “bắt chước”. Chính vì vậy mà cha mẹ muốn rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ được tốt thì cha mẹ luôn luôn phải gương mẫu.

*Ví dụ 2:* Cha mẹ muốn dạy trẻ đánh răng ngày 2 lần: trước khi đi ngủ vào buổi tối và buổi sáng sau khi ngủ dậy. Rửa tay trước khi ăn và sau khi đi vệ sinh. Cất đồ dùng đúng nơi quy định.... thì cha mẹ luôn là người gương mẫu làm trước con hoặc làm cùng con.

### 2.2. Đối với nhà trường:

Trong trường mầm non, cô giáo chính là tấm gương sáng cho trẻ noi theo. Những lời nói cử chỉ của cô, những điều cô dạy bảo sẽ gây ấn tượng cho trẻ mang theo đến suốt cuộc đời.

Qua các hoạt động cũng như khi tiếp xúc với trẻ tôi nhận thấy những đặc điểm của trẻ mẫu giáo là rất hay bắt chước và rất nhạy cảm. Trẻ tiếp thu rất nhanh những cái hay những cái dở. Vì vậy là một người giáo viên trước khi đến lớp tôi đặc biệt chú ý đến hình dáng bên ngoài như: đầu tóc gọn gàng, sạch sẽ. Khi đến lớp, tôi thay mặc đồng phục của trường, trang phục phẳng phiu, phù hợp với nghề và thuận tiện trong công việc, luôn tạo cho mình có tác phong nhanh nhẹn nói đi đôi với làm, làm đâu sạch đấy, luôn gọn gàng, ngăn nắp. Đồ dùng tư trang, đồ dùng cá nhân của cô như quần áo, giày dép, mũ, túi của cô cất vào tủ giành riêng cho giáo viên. Bằng chính những việc làm, hành động cũng như thói quen nề nếp của cô sẽ hình thành thói quen tốt cho trẻ.

***Ảnh: Môi trường lớp học sạch sẽ, thoáng mát (Minh chứng 1)***

Tôi luôn hướng dẫn trẻ sắp xếp đồ dùng gọn gàng, khoa học một cách nhẹ nhàng. Nhắc nhở động viên khen ngợi trẻ một cách kịp thời. Mỗi khi trẻ làm sai tôi lại nhắc nhở trẻ, uốn nắn và sửa sai luôn cho trẻ, hình thành thói quen tốt cho trẻ. Đồng thời tôi cũng luôn tự tu dưỡng, trau dồi đạo đức và nâng cao trình độ chuyên môn, nắm vững tâm sinh lý trẻ giúp trẻ hoạt động tích cực để dạy trẻ, chăm sóc trẻ tốt hơn.

Vệ sinh môi trường trong và ngoài lớp học luôn sạch sẽ. Đồ dùng cá nhân, đồ chơi của trẻ luôn sắp xếp gọn gàng và vệ sinh sạch sẽ và được lau rửa theo quy định. Sàn nhà luôn sạch sẽ, sàn nhà vệ sinh khô ráo. Đặc biệt hiên và sảnh trước cửa lớp được các cô vệ sinh thường xuyên.

### ***3. Biện pháp 3: Tổ chức thường xuyên lao động tự phục vụ hình thành kỹ năng cho trẻ vào các hoạt động trong ngày***

Như chúng ta đã biết, đặc điểm tâm sinh lý trẻ mẫu giáo là tư duy trực quan hình tượng và phát triển ghi nhớ có chủ định. Trong quá trình giáo dục trẻ cần phải hình thành ở trẻ kỹ năng và thói quen tự phục vụ. Trẻ 3-4 tuổi đã có khả năng tự mình làm một số việc đơn giản. Trẻ cũng đã có ý thức được việc đó và mong muốn được làm. Giáo dục tính tự phục vụ cho trẻ bắt đầu từ thói quen tự lập, thói quen vệ sinh cá nhân đòi hỏi phải tác động đến trẻ một cách lâu dài.

Vì vậy, việc luyện tập thường xuyên các công việc tự phục vụ vừa sức cho trẻ là rất quan trọng và cần thiết. Trẻ chỉ tiếp thu những gì trẻ thích, hứng thú, tự nguyện vì thế không nên yêu cầu trẻ phục tùng theo ý người lớn ngay sẽ không tạo điều kiện phát triển tính tự lập ở trẻ. Không thể truyền thụ hàng loạt những việc làm qua những mệnh lệnh và câu nói. Tất cả những điều đó trẻ có thể hiểu ngay và quên ngay. Cô phải thật kiên trì dạy trẻ, rèn cho trẻ các kỹ năng tự phục vụ với phương pháp cơ bản là trình bày cách làm của từng động tác đơn giản vừa làm mẫu, vừa giải thích. Quá trình hướng dẫn cho trẻ có được những thói quen tốt đòi hỏi giáo viên phải luôn củng cố, kiểm tra, nhắc nhở, nêu gương và đưa trẻ vào rèn luyện hàng ngày. Nhận thức được vấn đề đó tôi nghiên cứu lồng ghép nội dung lao động tự phục vụ vào trong các hoạt động trong ngày của trẻ một cách nhẹ nhàng, linh hoạt, gây hứng thú tự nguyện nhằm gieo vào lòng trẻ những thói quen tốt.

#### **\* Hoạt động đón, trả trẻ:**

+ Giờ đón trẻ: Tôi quan sát khi phụ huynh đưa con tới lớp. Cô ra đón trẻ ân cần niềm nở và quan sát nhắc nhở trẻ chào hỏi, hướng dẫn trẻ cất đồ dùng cá nhân một cách gọn gàng ngăn nắp. Cô chú ý tình hình sức khỏe và tâm trạng của trẻ.

Ví dụ: Khi đến lớp trẻ không chịu cất dép đi ở nhà đến lên giá mà cứ đứng im chờ bố mẹ hoặc cô giáo cất giúp. Lúc này cô sẽ nhẹ nhàng lại gần trẻ và nhắc

trẻ: “Con ngoan lắm, con có thể lồng 2 chiếc dép của con vào nhau và tự cất lên giá nhé” . Như vậy trẻ sẽ nhẹ nhàng cất lên giá dép ngay. Sau đó cô sẽ nhắc trẻ cất đồ dùng cá nhân đúng nơi quy định, xếp gọn gàng.

***Ảnh: Trẻ cất đồ dùng cá nhân đúng nơi quy định, xếp gọn gàng (Minh chứng 2)***

+ Giờ trả trẻ: Trước khi về cô nhắc nhở trẻ trước khi về cất ghế đúng nơi quy định, cất gọn gàng ngăn nắp. Khi trẻ cất ghế, một số trẻ cầm ghế chưa đúng cô lưu ý bao quát, sửa sai, cô nhẹ nhàng hướng dẫn trẻ cách bê ghế bằng 2 tay: 1 tay cầm thành ghế, 1 tay cầm mặt ghế, bê ghế ngang tầm bụng, cất đúng chỗ, gọn gàng, lấy dép rồi ra về.

***Ảnh: Trẻ bê ghế cất đúng nơi quy định (Minh chứng 2)***

### **\* Hoạt động học tập:**

Khi thực hiện tôi luôn nghiên cứu lồng ghép nội dung giáo dục các kỹ năng tự phục vụ vào các tiết học.

- Ví dụ 1: Hoạt động Âm nhạc. Đề tài: Dạy hát "Đôi mắt xinh "

Sau khi hát và cho trẻ hát và quan sát một số hình ảnh trên tivi, tôi tiến hành đàm thoại hỏi trẻ để trẻ nhớ nội dung bài hát như :

+ Bài hát nhắc đến những bộ phận nào của cơ thể?

+ Đôi mắt, tai, miệng, tay có tác dụng như thế nào?

Trong khi trẻ trả lời cô gọi mở giúp trẻ hiểu rõ hơn tầm quan trọng của các giác quan trên cơ thể con người. Qua đó giáo dục trẻ biết giữ gìn vệ sinh sạch sẽ các giác quan đó như: rửa mặt, đánh răng, cắt móng tay ... đặc biệt trẻ phải ăn đầy đủ các chất để cho cơ thể khỏe mạnh và thông minh.

- Ví dụ 2: Hoạt động góc, góc Văn học: Cô kể truyện “Quả trứng”.

Nội dung câu chuyện như sau: Cậu bé đang háo hức chờ mẹ bóc vỏ quả trứng cho ăn. Vừa cầm quả trứng lên thì chuông điện thoại reo, sau khi nghe điện thoại, người mẹ ra khỏi nhà, trước khi đi bà mẹ dặn cậu con trai “con ở nhà và tự ăn trứng đi nhé, mẹ có việc phải ra ngoài ngay bây giờ”. Đến trưa bà mẹ trở về nhà và ngạc nhiên khi thấy quả trứng vẫn còn y nguyên trên bàn. Bà mẹ hỏi con “Tại sao con không ăn trứng”. Cậu bé mếu máo trả lời “con rất đói, con rất muốn ăn nhưng chẳng có ai bóc cho con ăn cả mẹ ạ”. Bà mẹ nhìn con ngỡ ngàng bối rối.... bà hiểu ra một điều gì đó.

+ Câu chuyện đã nhắc đến điều gì?

+ Qua câu chuyện này các con rút ra bài học gì?

***Ảnh: Cô kể cho trẻ nghe Truyện “Quả trứng” (Minh chứng 2)***

Qua câu chuyện này giáo dục trẻ biết tự phục vụ mình tất cả các việc. Muốn làm được thì trẻ phải học hỏi hàng ngày dần dần trở thành kỹ năng. Thông qua

câu chuyện này các bậc phụ huynh cũng tự rút ra cho mình bài học kinh nghiệm trong cách rèn kỹ năng tự phục vụ cho con mình.

Ngoài ra trong hoạt động tạo hình trẻ biết chia vở cho bạn thông qua ký hiệu. Cô rèn cho trẻ tự lấy màu và lấy ghế ngồi vào bàn.

**\* Hoạt động lao động:**

Những buổi hoạt động lao động tôi lên kế hoạch vào thứ sáu hàng tuần. Tôi lựa chọn những nội dung vừa sức với trẻ như: Cắt dẹp lên giá, xếp ghế, lau lá cây, nhặt lá rụng, tưới cây.....Qua đó tôi giáo dục cho trẻ biết yêu lao động và làm việc có ích. Khi đó trẻ sẽ cảm thấy rất vui vẻ và tự hào về những gì trẻ làm được.

Ví dụ: Cô cho trẻ quan sát sân trường.

Cô hỏi trẻ:

- + Các con cùng quan sát sân trường hôm nay như thế nào? (Có nhiều lá rụng)
- + Có nhiều lá rụng chúng ta phải làm gì? (Nhặt lá)
- + Để cho sân trường sạch, đẹp các con phải làm gì? (Vứt rác vào đúng nơi quy định)

Cô giao nhiệm vụ cho trẻ buổi lao động hôm nay là nhặt lá rụng và rác ngoài sân trường bỏ vào thùng rác. Thông qua buổi lao động này giáo dục trẻ biết vứt rác vào đúng nơi quy định. Ngoài ra trẻ có ý thức giữ gìn vệ sinh chung ở nơi công cộng. (Không khạc nhổ, không vứt rác bừa bãi). Sau buổi lao động trẻ cùng cô rửa chân tay sạch sẽ và chuyển hoạt động khác.

**Ảnh: Trẻ nhặt rác vứt vào đúng nơi quy định (Minh chứng 2)**

**\* Hoạt động vệ sinh:**

- Tôi đã lên kế hoạch rèn các kỹ năng tự phục vụ cho trẻ vào các buổi chiều thứ 5 hàng tuần nội dung liên quan đó là hoạt động vệ sinh. Khi trẻ thực hiện các thao tác lại, giáo viên quan sát gợi ý để trẻ tự mình tìm ra được những sai sót và có thể sửa sai cho trẻ. Gợi ý trẻ tự nhận xét về mình, nhận xét của bạn trẻ sẽ hiểu thêm quy tắc sống, kỹ năng sống cần thiết. Thực hành vệ sinh cho trẻ có rất nhiều nội dung để mình lựa chọn. Tôi đã chọn những nội dung phù hợp với lứa tuổi tôi đang phụ trách như: Rửa tay, rửa mặt, súc miệng bằng nước muối loãng, chải tóc.....

Ví dụ: Rèn kỹ năng rửa tay cho trẻ.

- Mục đích: Trẻ rửa tay trước khi ăn và sau khi đi vệ sinh và những lúc tay bẩn.
- Tiến hành: Cô cùng trẻ trò chuyện về lợi ích của việc rửa tay. Cô hướng dẫn cho trẻ cách rửa tay. Cô đặt một số câu hỏi gợi ý : Vì sao nước bắn tung toé? Khi rửa tay con phải vẩy nước và rửa như thế nào khỏi bắn nước và cho trẻ thực hành. Qua đó cô giáo dục trẻ biết giữ gìn vệ sinh cá nhân sạch sẽ.

**Ảnh: Trẻ rửa tay, rửa mặt (Minh chứng 2)**

Khi trẻ đã có những kỹ năng làm những công việc tự phục vụ thì trẻ sẽ làm việc một cách tự tin hơn.

**\* Hoạt động vui chơi.**

Hoạt động vui chơi là hoạt động quan trọng nhất giữ vai trò chủ đạo của trẻ mẫu giáo. Thông qua chơi trẻ được thực hành trải nghiệm, tự lựa chọn làm các công việc trẻ thích trong thực tế không bị gò bó áp đặt mà lại gây được hứng thú cho trẻ tích cực tham gia hoạt động. Bởi nó đáp ứng được nhu cầu của trẻ, trẻ tự được sáng tạo. Trong giờ chơi giáo viên cho trẻ biết sử dụng những đồ dùng sinh hoạt một cách gọn gàng khéo léo. Các nhà khoa học đã khẳng định "Những vận động bằng tay của trẻ càng khéo léo càng phong phú bao nhiêu càng dễ hình thành các thao tác trí tuệ bấy nhiêu". Cô cho trẻ tự lấy và cất đồ chơi đúng nơi quy định biết sắp xếp đồ chơi gọn gàng ngăn nắp đúng nơi quy định. Việc tổ chức tốt hoạt động vui chơi không chỉ giúp trẻ hình thành khả năng mà còn đặt nền tảng khá vững chắc để phát triển kỹ năng tự phục vụ cho trẻ sau này.

Ví dụ: Trong chủ đề Giao thông ở góc phân vai khi trẻ chơi trò chơi: “ bố mẹ chở con đi học ” có thể gợi ý cho trẻ đội mũ bảo hiểm đúng cách và an toàn. Cứ như vậy một hai lần trở thành thói quen trước khi ngồi trên xe máy là đội mũ bảo hiểm. Sau khi sử dụng xong trẻ biết cất mũ bảo hiểm vào đúng nơi quy định. Khi trẻ chơi cô bao quát động viên khen ngợi trẻ kịp thời gợi ý cho trẻ biết sử dụng các đồ dùng sinh hoạt.

***Ảnh: trẻ tự lấy và cất đồ dùng đúng nơi quy định (Minh chứng 2)***

Nhờ việc lồng ghép kỹ năng tự phục vụ vào các hoạt động vui chơi dần dần sẽ hình thành những thói quen tốt cho trẻ.

+ Rèn kỹ năng gấp áo (gấp quần): Cô cùng trẻ trò chuyện về trang phục của mùa hè, mùa đông và thời tiết của ngày hôm nay như thế nào? Mặc quần áo phù hợp với thời tiết. Sau đó cô hướng dẫn trẻ cách gấp quần áo như sau: Đầu tiên chải phẳng áo ra sau đó gấp hai ống tay vào trước ngực vuốt phẳng. Cuối cùng gấp đôi áo lại. Trẻ quan sát cô làm mẫu. Cô mời trẻ nhắc lại cách gấp áo. Sau đó cô mời trẻ nhắc lại cách gấp áo và mời trẻ lần lượt thực hiện. Khi trẻ gấp xong cô gợi ý một số câu hỏi để trẻ nhận xét mình làm đúng chưa? Cho cả lớp nhận xét xem bạn gấp quần áo có phẳng phiu gọn gàng chưa? Vì sao?. Từ đó cô giáo dục trẻ mặc quần áo phù hợp với thời tiết, tự mặc thêm quần áo khi trời lạnh, cởi bớt quần áo khi trời nóng để bảo vệ sức khỏe và sau khi thay quần áo xong phải biết gấp gọn gàng cất vào tủ cá nhân.

***Ảnh: Trẻ gấp quần áo trong hoạt động chiều (Minh chứng 2)***

### **\* Hoạt động ăn:**

Trong giờ ăn của trẻ tại lớp, ngay từ đầu năm học, chúng tôi đã rèn các con: Trước khi ăn phải biết xếp hàng vào rửa tay, rửa mặt sạch sẽ. Khi ăn biết tự cầm thìa bằng tay phải để xúc cơm, tay trái giữ bát. Khi có cơm rơi phải biết nhặt vào khay để giữ vệ sinh chung. Sau khi ăn các bé tự cất bát, thìa đúng nơi quy định và lau miệng.

### ***Ảnh trẻ tự xúc cơm trong giờ ăn (Minh chứng 2)***

**\* Kết quả:** Với các nội dung rèn trên, 100% trẻ đã biết tự xúc cơm, rửa tay, rửa mặt và giữ gìn vệ sinh cá nhân, vệ sinh chung của lớp. Từ đó hình thành ở trẻ tính tự lập, không còn ỷ lại ở các cô và người lớn.

### ***4. Biện pháp 4: Ứng dụng phương pháp Montessori trong việc rèn trẻ kỹ năng tự phục vụ.***

Phương pháp giáo dục Montessori là một phương pháp sư phạm giáo dục trẻ em dựa trên nghiên cứu và kinh nghiệm của bác sĩ và nhà giáo dục học người Ý Maria Montessori (1870 – 1952). Đây là phương pháp tiến trình giáo dục đặc biệt dựa vào việc học qua cảm giác.

Phương pháp Montessori chấp nhận sự duy nhất của mỗi trẻ và cho phép trẻ phát triển tùy theo những khả năng riêng của mình và thời gian riêng của mình. Do đó việc tổ chức các lớp học theo mô hình Montessori phải đảm bảo sự tôn trọng tính riêng biệt của mỗi trẻ và phải bố trí phòng học và bài học phù hợp những nhu cầu và mục đích của mỗi em.

Phương pháp chủ yếu được áp dụng cho trẻ nhỏ từ 2 – 6 tuổi do các bản năng và sự nhạy cảm duy nhất của trẻ nhỏ đối với các điều kiện trong môi trường.

Phương pháp Montessori được áp dụng hầu hết các quốc gia có sự phát triển mạnh về giáo dục đặc biệt trong thời đại hiện nay, khi giáo dục mầm non đang ngày càng được chú trọng. Việc ứng dụng phương pháp Montessori vào chương trình đào tạo ở các trường sư phạm là cái nôi phát triển cho trẻ em dựa trên sự phát triển các giác quan của chính cá nhân trẻ, tạo điều kiện cho trẻ tự hoạt động, tự khám phá bản thân cũng như thế giới xung quanh. Hiện nay, tại Việt Nam, phương pháp Montessori đã được đưa vào chương trình giáo dục đào tạo tại các trường sư phạm dưới hình thức tham khảo và chương trình nghiên cứu mở rộng của các bộ môn. Đối với chương trình giáo dục đào tạo hệ mầm non, phương pháp Montessori được áp dụng cho rất nhiều các môn học: Tạo hình, Âm nhạc, Thể chất, Văn học... Đặc biệt, mục tiêu mà phương pháp Montessori đặt ra là phát triển toàn diện cho trẻ dựa trên việc học qua cảm giác, tức là việc lấy các giác quan của trẻ làm tiêu chí để phát triển các mặt. Ví như việc lấy thính giác để phát triển thẩm mỹ và tai nghe âm nhạc cho trẻ, lấy xúc giác để

phát triển vận động tinh và vận động thô cho trẻ nhằm phát triển vận động thể chất toàn diện cho 1 đứa trẻ. Ngoài ra, phương pháp Montessori còn giúp trẻ phát triển khả năng kiểm soát và phối hợp các hoạt động của các bộ phận trên cơ thể, giúp trẻ rèn luyện được tính tự lập và dần thích nghi với hoàn cảnh, môi trường sống.

Thực hiện sự chỉ đạo của cấp trên và căn cứ hướng dẫn số 573/PGDĐT-GDMN ngày 21/9/2020 của Phòng giáo dục và đào tạo Huyện Thanh Trì về việc hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ Giáo dục mầm non năm học 2020 – 2021. Trường Mầm non xã Yên Mỹ thực hiện làm điểm của Huyện năm học 2020 – 2021 về Ứng dụng phương pháp giáo dục Montessori: rèn kỹ năng tự phục vụ, kỹ năng sống cho trẻ.

Chính vì vậy, ngay từ đầu năm học chúng tôi đã tập chung rèn kỹ năng tự phục vụ, kỹ năng sống cho trẻ theo phương pháp Montessori. Tôi tiến hành áp dụng các bài hướng dẫn theo phương pháp Montessori của mình trên trẻ, đó là các bảng hoạt động mô phỏng các hành vi sử dụng trang phục thường ngày. Giáo cụ mà tôi sử dụng được làm từ vải và các nguyên vật liệu mở khác dựa trên mô hình giáo cụ sau để tạo độ gần gũi với trẻ và tiết kiệm chi phí cho quá trình thực hiện.

***Ảnh: Tủ giáo cụ trực quan (Minh chứng 3)***

Chúng tôi xây dựng góc Kỹ năng sống với các tiêu chí như phù hợp với nhu cầu của trẻ, đồ dùng đẹp, hài hòa, sạch sẽ, có tính trật tự, có sự sắp xếp hợp lý giữa các hoạt động và các học cụ mang tính chuyên biệt, tạo sự phát triển toàn diện của trẻ. Tuy chỉ là một vài đồ dùng, đồ chơi đơn giản nhưng qua đó đã rèn được sự khéo, tỉ mỉ, nhẫn nại ở trẻ và giúp trẻ phát triển vận động tinh.

***Ảnh: Trẻ chơi ở góc kỹ năng sống (Minh chứng 3)***

**\* Kết quả:** Các bài tập thực hành ứng dụng theo phương pháp Montessori góp phần rất quan trọng trong việc phát triển trí tuệ, nhân cách và là kim chỉ nam hướng tâm hồn trẻ đến với Chân – Thiện – Mỹ. Không những thế, phương pháp này còn giúp trẻ được học theo tốc độ của chính mình, học được cách tập chung chú ý, đáp ứng được các cách học khác nhau, rèn luyện các kỹ năng sống thiết yếu để trở nên chủ động hơn, học được cách tự lập, được tôn trọng và đối xử đúng mực.

***5. Biện pháp 5: Tuyên truyền phối hợp với phụ huynh cách dạy trẻ kỹ năng tự phục vụ trong gia đình***

Tôi tuyên truyền đến các bậc phụ huynh giờ đón trả trẻ về nội dung rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ. Vì bố mẹ là những người làm gương quan trọng nhất của con cái. Nhưng bên cạnh đó có nhiều phụ huynh đã vô tình bỏ qua những cơ

hội đơn giản và thuận lợi hàng ngày để hướng dẫn con những điều này ở một nơi khác với những người xa lạ.

Việc phối hợp với phụ huynh có ý nghĩa rất quan trọng trong việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ để giúp các kỹ năng mà trẻ được dạy ở lớp được rèn luyện và thực hành ngay tại nhà là điều vô cùng cần thiết. Tuyên truyền cho phụ huynh thấy rằng nên cân bằng giữa việc nuôi dưỡng và khuyến khích sự độc lập để trẻ khám phá và trải nghiệm giúp trẻ tự tin hơn trong cuộc sống. Thường thì phụ huynh thấy trẻ tiếp xúc với một việc làm mới mẻ thường sợ trẻ không làm được. Trong số các nguyên nhân trẻ không làm những công việc tự phục vụ là do phụ huynh không hướng dẫn trẻ làm và thường làm hộ trẻ. Nhiều phụ huynh vì quá yêu thương bao bọc trẻ làm hết hộ trẻ mà không biết rằng điều đó vô tình dẫn đến việc trẻ thiếu hụt không biết cách tự phục vụ bản thân. Do đó trẻ thường hay ỷ lại nên việc rèn trẻ gặp rất nhiều khó khăn. Cô nên trao đổi với phụ huynh về lợi ích của việc rèn kỹ năng tự phục vụ để phụ huynh nắm được nội dung, phương pháp hướng dẫn rèn trẻ kỹ năng tự phục vụ từ đó cô phối hợp cùng với phụ huynh rèn trẻ.

Ngay từ đầu năm học, tôi đã phổ biến nội dung trọng tâm của lớp đi sâu vào việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ trong cuộc họp phụ huynh. Trẻ biết làm những việc nhỏ tôi đã phân tích cho phụ huynh thấy rằng những việc nhỏ đó hoàn toàn phù hợp với trẻ với đặc điểm tâm sinh lý trẻ và trẻ có thể làm được. Nắm được đặc điểm tâm sinh lý trẻ phụ huynh nên giao nhiệm vụ cho trẻ hình thành tính tự giác độc lập qua đó nhằm phát triển toàn diện nhân cách cho trẻ. Để làm tốt điều đó thì phụ huynh phải gương mẫu cho trẻ. Ở nhà đồ dùng cất gọn gàng ngăn nắp. Khi đưa con đi học thì cho trẻ rửa mặt mũi chân tay sạch sẽ, đầu tóc quần áo gọn gàng sạch sẽ. Đề nghị phụ huynh đưa con đi học đưa con đến lớp tận tay cô giáo. Ngoài ra tôi yêu cầu phụ huynh thường xuyên giữ liên lạc trao đổi với cô giáo trao đổi qua những buổi họp phụ huynh, giờ đón trả trẻ. Mỗi cháu có một quyển nhật ký riêng để trao đổi tình hình của trẻ hàng ngày của cô giáo và phụ huynh như: Hôm nay con được học những gì? Con học thế nào? Những việc làm tự phục vụ nào của con còn chưa tốt? Tôi yêu cầu phụ huynh rèn thêm cho trẻ những kỹ năng trẻ làm chưa tốt. Phụ huynh nên giao nhiệm vụ và yêu cầu trẻ phải làm. Nếu trẻ làm chưa đúng thì phụ huynh làm mẫu rồi hướng dẫn trẻ. Tôi tuyên truyền tới các bậc phụ huynh những nội dung ngăn gọn, dễ hiểu, dễ thực hiện và mang tính thuyết phục cao. Tôi khuyến khích các bậc phụ huynh tạo điều kiện cho trẻ những việc mà trẻ có thể tự làm, trẻ sẽ cảm thấy rất vui và thoải mái. Cha mẹ luôn tạo cho trẻ có cơ hội để trẻ tự phục vụ bản thân như: tự rửa mặt, đánh răng, tự mặc quần áo và chuẩn bị đồ dùng cá nhân để đi học...

Phối hợp cùng phụ huynh giáo dục trẻ. Tuyên truyền cho phụ huynh thấy ý nghĩa về những kỹ năng tự phục vụ cho trẻ. Giúp trẻ mạnh dạn hơn và giúp trẻ có trách nhiệm hơn trong mọi công việc. Trẻ tự làm không phụ thuộc vào người khác, trẻ tự làm ở lứa tuổi mẫu giáo không phải lúc nào cũng như nhau. Hoàn cảnh, môi trường, thể trạng sức khỏe ảnh hưởng đến việc này.

Ví dụ: ở lớp trẻ tự xúc cơm nhưng về nhà lại thích mẹ xúc. Ở góc tuyên truyền của lớp tôi dán kế hoạch rèn kỹ năng cho trẻ theo từng tháng để cho phụ huynh biết được nội dung rèn kỹ năng cho trẻ. Trang trí những hình ảnh liên quan đến kỹ năng tự phục vụ cho trẻ như: Hình ảnh bé tự cất đồ, tự xúc cơm ....

Phụ huynh nên động viên khuyến khích khi trẻ làm những việc tốt không nên đợi đến khi trẻ lớn mới rèn kỹ năng tự phục vụ. Vì khi những thói quen xấu đã được hình thành thì sẽ mất rất nhiều thời gian để hình thành thói quen tốt. Cho phụ huynh thấy rằng việc tự chăm sóc bản thân là một phần quan trọng trong sự phát triển của trẻ. Phụ huynh ở nhà nên cho con tự làm những công việc tự phục vụ như: giúp mẹ dọn cơm, gấp quần áo. Tự mặc quần áo, đi tất, gấp chăn khi ngủ dậy. Cho trẻ làm những công việc tự phục vụ vừa sức của trẻ. Trẻ bắt đầu làm một số công việc hàng ngày của trẻ. Một phần của quá trình này phản ánh lòng tự trọng đang phát triển của trẻ, ở nhà phụ huynh nên nhắc trẻ làm việc gọn gàng ngăn nắp. Do vậy trẻ sẽ tự hào về những gì mình làm được. Cho phụ huynh thấy rằng nên cân bằng giữa quá trình nuôi dưỡng và khuyến khích sự độc lập để trẻ khám phá và trải nghiệm giúp trẻ tự tin hơn.

#### ***Ảnh cô giáo trao đổi với phụ huynh (Minh chứng 4)***

**\* Kết quả:** Chính vì vậy, sự hình thành và phát triển kỹ năng tự phục vụ của trẻ chịu ảnh hưởng trực tiếp sâu sắc bởi công tác giáo dục của gia đình và trường mầm non. Mỗi môi trường giáo dục có thể mạnh riêng trong việc rèn kỹ năng cho trẻ. Do vậy, việc phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ là rất cần thiết. Một mặt nó tạo ra sự thống nhất trong 22 công tác chăm sóc - giáo dục trẻ giữa gia đình và nhà trường. Mặt khác, nó giúp cho nhà trường phát huy được thế mạnh của gia đình trong công tác chăm sóc và giáo dục trẻ, tránh được tình trạng “trống đánh xuôi, kèn thổi ngược” trong việc rèn kỹ năng tự phục vụ của trẻ giữa gia đình và nhà trường.

#### **IV. Kết quả đạt được.**

Sau khi áp dụng những biện pháp trên một cách tích cực, tôi thấy chất lượng rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ đạt được kết quả cụ thể như sau.

### 1. Đối với trẻ:

Qua một năm thực hiện đề tài tôi luôn không ngừng học hỏi phấn đấu, từ những gì vốn có của bản thân cùng tiếp thu kinh nghiệm, kiến thức của bạn bè đồng nghiệp, tôi đã áp dụng và đã đạt được những kết quả sau:

| Nội dung                                                                                                                       | Trước khi áp dụng |       | Sau khi áp dụng |       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|-------|-----------------|-------|
|                                                                                                                                | Số trẻ            | Tỷ lệ | Số trẻ          | Tỷ lệ |
| - Trẻ biết tự vệ sinh cá nhân khi được nhắc nhở như: rửa tay, rửa mặt, vệ sinh răng miệng, đi giày dép.                        | 15/30             | 50%   | 30/30           | 100%  |
| - Trẻ biết tự chăm sóc bản thân: tự mặc, cởi quần áo, mặc quần áo phù hợp với thời tiết, gấp quần áo, gấp chăn gối khi ngủ dậy | 10/30             | 33%   | 29/30           | 97%   |
| - Trẻ biết cất đồ dùng cá nhân gọn gàng, cất đồ chơi đúng nơi quy định                                                         | 10/30             | 33%   | 30/30           | 100%  |
| - Trẻ biết chuẩn bị cho giờ học như: lấy và chia đồ dùng học. Kê bàn ghế chuẩn bị cho giờ ăn, chia thìa, cất ghế.              | 10/30             | 33%   | 29/30           | 97%   |
| - Trẻ biết đan tết, cài, cởi cúc.                                                                                              | 15/30             | 50%   | 27/30           | 90%   |

- Từ khi làm tốt công tác kết hợp với phụ huynh tôi thấy trẻ đã mạnh dạn hoạt động, tích cực với những việc tự phục vụ. Kết quả khảo sát trẻ với những việc làm tự phục vụ mà trẻ làm ở nhà đã đạt hiệu quả cao hơn so với đầu năm. Số trẻ làm ở mức độ thường xuyên đạt tỉ lệ cao hơn so với đầu năm.

- 100% trẻ rất thích đến lớp

- 100% trẻ có ý thức tự giác làm những công việc tự phục vụ: cất đồ dùng cá nhân gọn gàng ngăn nắp đúng vào nơi quy định.

- 100% trẻ tự tin, nhanh nhẹn, tự giác hơn, biết tự vệ sinh cá nhân, giúp bố mẹ những việc nhỏ trong nhà...

- 100% trẻ biết chơi đoàn kết với bạn, biết chơi cùng với bạn.

- 97% trẻ có hứng thú say mê với các hoạt động lao động tự phục vụ.

Những hoạt động lao động tự phục vụ ở lớp như: Rửa mặt, rửa tay, lau bàn... tôi nhận thấy trẻ đã làm một cách tự giác và cất dọn đồ dùng đồ chơi gọn gàng ngăn nắp. Khi được cô giáo phân công giao nhiệm vụ thì trẻ rất tích cực hoạt động và mang lại hiệu quả cao.

## **2. Đối với giáo viên.**

Sau khi áp dụng và thực hiện đề tài trên tôi nhận thấy tôi đã thay đổi rất nhiều như:

- Tôi đã mạnh dạn, tự tin hơn khi giao tiếp với phụ huynh và với trẻ.
- Giáo viên là hướng dẫn và đưa ra kế hoạch học tập phù hợp với từng trẻ nên tôi đã nắm rõ hơn về hoàn cảnh cũng như đặc điểm của từng trẻ. Từ đó cô trò sẽ hiểu nhau hơn
- Ngoài ra, tôi đã trau dồi kiến thức về nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức của việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ. Từ đó kiến thức cũng như kinh nghiệm trong việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ được nhiều hơn và tốt hơn.
- Tôi đã trao đổi kinh nghiệm sau khi thực hiện đề tài này với các chị em đồng nghiệp ở trường. Giúp các chị em có thêm kiến thức và kinh nghiệm để áp dụng dạy trẻ ở các lớp khác và các lứa tuổi khác nhau.

## **3. Đối với phụ huynh:**

- Phụ huynh lớp tôi luôn vui mừng phấn khởi khi thấy con em mình đã có ý thức làm việc nhỏ vừa sức, có thói quen giữ gìn vệ sinh sạch sẽ.
- Phụ huynh yên tâm khi con em mình tham gia vào các hoạt động lao động. Từ đó phụ huynh luôn tin tưởng, ủng hộ tất cả các hoạt động của cô và trẻ ở trường, ở lớp.
- 100% phụ huynh đưa con đến lớp quần áo đầu tóc sạch sẽ, gọn gàng.
- Phụ huynh thường xuyên trao đổi về đặc điểm, tâm trạng của trẻ khi ở nhà và khi ở lớp. Từ đó, phụ huynh đã quan tâm hơn tới con em mình và luôn yên tâm gửi con tới lớp.

### **PHẦN III. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ**

#### **1. Kết luận**

Qua quá trình áp dụng và thực hiện đề tài này, tôi thấy việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ mẫu giáo 3-4 tuổi là rất quan trọng và cần thiết nhằm phát triển cho trẻ tính độc lập, tính đoàn kết, tính chủ động và phát triển tính tư duy góp phần quan trọng trong việc nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác giáo dục cho trẻ mầm non trong giai đoạn hiện nay.

Để rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ thì điều cần làm trước hết là cung cấp các kiến thức sơ đẳng nhưng cần thiết đối với trẻ. Việc rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ phải gắn vào việc làm cụ thể, được quan sát người lớn làm, trẻ được tự thực hiện để trải nghiệm.

Chúng ta có thể rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ thông qua nhiều hình thức khác nhau: thông qua hoạt động vui chơi đặc biệt là trò chơi đóng vai theo chủ đề, thông qua sinh hoạt hàng ngày, thông qua các phương tiện truyền thông, kể chuyện đọc thơ cho trẻ nghe...Để hình thành và rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ không chỉ có sự tập luyện mà cần có sự thống nhất những cách thức và phương thức dạy trẻ giữa gia đình và trường lớp mầm non.

Với đề tài này, theo tôi không chỉ áp dụng có hiệu quả ở trường tôi mà còn có thể áp dụng cho các trường mầm non trong toàn Huyện Thanh Trì, và trong phạm vi toàn thành phố Hà Nội. Những kinh nghiệm này rất dễ thực hiện và đạt hiệu quả cao. Bên cạnh việc đạt được mục tiêu giáo dục đề ra tôi còn tích lũy thêm được nhiều kỹ năng mới, nhận được nhiều niềm vui và tình cảm yêu quý tin tưởng từ phía phụ huynh, học sinh, chị em đồng nghiệp.

#### **2. Khuyến nghị, đề xuất:**

Trên đây là một số kinh nghiệm tôi đã áp dụng thành công khi rèn kỹ năng tự phục vụ cho trẻ 3- 4 tuổi ở trường Mầm Non tại lớp tôi. Tuy nhiên, để những kinh nghiệm này đạt được hiệu quả cao hơn nữa tôi mong muốn có cơ hội được giao lưu trao đổi học hỏi kinh nghiệm với đồng nghiệp ở các trường bạn, được tham gia nhiều lớp tập huấn về phát triển kỹ năng tự phục vụ cho trẻ và rất mong cấp trên nghiên cứu bổ sung cho chúng tôi đồ dùng đồ chơi hiện đại và nhiều nguồn tư liệu để giúp cho chúng tôi có thêm nhiều phương tiện cũng như kiến thức để áp dụng vào việc chăm sóc giáo dục trẻ.

Mặc dù chỉ là sáng kiến nhỏ của riêng tôi nhưng tôi mong rằng qua bản SKKN này tôi sẽ nhận được nhiều sự góp ý động viên của các cấp, các ngành, BGH đóng góp ý kiến cho tôi để tôi có hướng tiếp thu phần đầu và làm tốt công tác chăm sóc giáo dục trẻ mầm non thế hệ tương lai của đất nước.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

***Hà Nội, ngày    tháng    năm 2021***

Tôi xin cam đoan đây là SKKN của  
mình viết, không sao chép nội dung  
của người khác.

***Người viết***

***Hoàng Thị Ngọc Ánh***